

Veszett fejsze nyele (?) – avagy mit tehetünk előzetes szerződésszegés esetén

Ha a teljesítési idő lejárta előtt, már a teljesítés folyamatában nyilvánvalóvá válik, hogy a kötelezett a szolgáltatást szerződészerűen teljesíteni az esedékességkor sem tudja majd, akkor előzetes szerződésszegésről beszélünk. Milyen szankciók állnak a jogosult rendelkezésére egy ilyen esetben?

A „teljesítés előtti szerződésszegés” - vagyis az előre látható nyilvánvaló késedelem vagy hibás teljesítés – nem csak a vállalkozási szerződéshez, hanem bármely olyan szerződéshez kapcsolódhat, ahol a teljesítés időben elhúzódó folyamatot is feltételez.

Előzetes szerződésszegési helyzetnek minősülhet például a pénzfizetésre köteles fél oldalán, ha nyilvánvalóvá válik, hogy a vagyoni viszonyainak időközben bekövetkezett jelentős megromlása, különösen csődhelyzete folytán, a vizontszolgáltatás teljesítésére nem képes, vagy ha a folyamatosan, időszakonként visszatérő teljesítési kötelezettségét a fél elmulasztja.

A törvény ezért a szerződésszegés általános szabályai közé emeli ki az előzetes szerződésszegést, azzal, hogy az egyes szerződésekre vonatkozó külön szabályok további rendelkezéseket tartalmazhatnak. Az előzetes szerződésszegés esetén egyebekben a jogosult - az adott helyzethez igazodóan - bármely szerződésszegési szankciót igénybe veheti, ideértve a visszatartás jogát is, de akár a kártérítést is.

Ha a teljesítési határidő lejárta előtt nyilvánvalóvá válik, hogy a kötelezett a szolgáltatását az esedékességkor nem tudja teljesíteni, és a teljesítés emiatt a jogosultnak már nem áll érdekében, a jogosult gyakorolhatja a késedelemből eredő jogokat, azaz elállhat a szerződéstől, ha a szerződés teljesítéséhez fűződő érdeke megszűnt.

Továbbá, ha a teljesítési határidő lejárta előtt nyilvánvalóvá válik, hogy a teljesítés hibás lesz, a jogosult a hiba kijavítására vagy kicserélésre tűzött határidő eredménytelen eltelte után gyakorolhatja a hibás teljesítésből eredő jogokat, azaz kijavítást vagy kicserélést igényelhet, az ellenszolgáltatás arányos leszállítását igényelheti vagy bizonyos körülmények fennállta esetén elállhat a szerződéstől.

Fentiek mellett fontos megjegyezni, hogy előzetes szerződésszegés esetén az elállásnál az arányosság elvére tekintettel kell lenni, ami azt jelenti, hogy az arányosság elve észszerű összefüggést követel meg a jogsérelem és következményei között, vagyis a kismértékű részhatáridő túllépésnek nem lehet okszerű, a szerződésszegés mértékével arányban álló szankciója a szerződés azonnali hatályú megszüntetése.

Miként azonban a Kúria által közzétett elvi döntés is rámutat, fontos szem előtt tartani, hogy a megrendelő a vállalkozó előzetes szerződésszegése, a kivitelezési ütemtől való elmaradása miatt a szerződéstől csak a kötelező törvényi feltételek bizonyítása esetén állhat el, azaz, ha:

- (i) már a teljesítési határidő előtt nyilvánvalóvá vált, hogy
- (ii) a vállalkozó a munkát csak olyan számottevő késéssel tudja elvégezni, hogy
- (iii) a teljesítés emiatt a megrendelőnek már nem áll érdekében.